

SÉNAT DE BELGIQUE

SESSION DE 1954-1955.

RÉUNION DU 12 MAI 1955.

Rapport de la Commission de la Justice chargée d'examiner la proposition de loi modifiant l'article 1er de la loi du 29 août 1919 concernant les débits de boissons fermentées.

BELGISCHE SENAAAT

ZITTING 1954-1955.

COMMISSIEVERGADERING VAN 12 MEI 1955.

Verslag van de Commissie van Justitie belast met het onderzoek van het wetsvoorstel tot wijziging van artikel 1 van de wet van 29 Augustus 1919 betreffende de slijterijen van gegiste dranken.

Présents : MM. ROLIN, président; ANCOT, CAMBY, CHOT, Mme CISELET, MM. CLAYS, CUSTERS, DERBAIX, KLUYSKENS, LAGAE, NIHOUL, ORBAN, PHOLIEN, RONSE, VAN HEMELRIJCK, VAN REMOORTELT et Mme VANDERVELDE, rapporteur.

MESDAMES, MESSIEURS,

L'objet de la proposition est de modifier l'article 1er de la loi du 29 août 1919 sur les débits de boissons fermentées, modifiée par la loi du 31 décembre 1925.

Dans le régime actuel, l'interdiction de tenir débit frappe de plein droit celui qui est condamné pour recel à une peine d'amende supérieure à 50 francs ou à une peine d'emprisonnement principal (art. 1er, 4°, et art. 4, § 5, de l'arrêté royal du 3 avril 1953 coordonnant les dispositions légales en matière de débits de boissons fermentées).

L'auteur de la proposition suggère de laisser au juge la latitude de prononcer ou non, à l'égard du receleur, l'interdiction de tenir débit.

*
* *

Dans l'exposé des motifs, M. Lagae donne les arguments suivants :

1. Le recel ne présenterait pas socialement les mêmes dangers que les autres délits (certains délits en matière de mœurs, tenue d'une maison de jeux, etc.) qui entraînent la même incapacité en cas de condamnation.

R. A 4921.

Voir :

Document du Sénat :

15 (Session de 1954-1955) : Proposition de loi.

MEVROUWEN, MIJNE HEREN,

Het voorstel strekt tot wijziging van artikel 1 der wet van 29 Augustus 1919 op de slijterijen van gegiste dranken, gewijzigd bij de wet van 31 December 1925.

Thans mogen zij die wegens heling zijn veroordeeld tot een boete van meer dan 50 frank of tot een hoofdgevangenisstraf, van rechtswege geen gegiste dranken in het klein verkopen (art. 1, 4°, en art. 4, § 5, van het koninklijk besluit van 3 April 1953 tot samenordering van de wetsbepalingen inzake de slijterijen van gegiste dranken).

De indiener van het voorstel geeft in overweging de rechter vrij te laten om, ten aanzien van de heler, al dan niet het verbod tot het houden van een slijterij uit te spreken.

*
* *

In de toelichting voert de h. Lagae de volgende argumenten aan :

1. De heling zou in sociaal opzicht niet dezelfde gevaren bieden als de andere misdrijven (bepaalde zedenmisdrijven, exploitatie van een speelhuis, enz.) die, in geval van veroordeling, dezelfde onbekwaamheid tot gevolg hebben.

R. A 4921.

Zie :

Gedr. St. van de Senaat :

15 (Zitting 1954-1955) : Wetsvoorstel.

2. La sanction, dans le cas du débitant de boissons, ne serait pas proportionnée au délit, si l'on considère qu'elle peut causer au condamné une perte financière importante sur le prix payé par lui pour la reprise de son fonds de commerce.

3. Il n'est pas équitable que la loi, qui frappe d'interdiction de tenir débit le cabaretier receleur, ne commine pas la même interdiction contre le voleur.

* *

L'argumentation de l'auteur de la proposition s'est heurtée, au sein de la Commission, à diverses objections.

Tout d'abord, certains membres ont fait valoir que c'est précisément le danger social du recel que le législateur a pris en considération.

Dès 1912, au cours de la discussion, devant la Chambre, d'une loi sur l'alcool (dont de nombreux articles ont été repris dans la loi de 1919), M. Wauwermans proposait de frapper de l'interdiction d'exploiter un débit de boissons ceux qui étaient condamnés pour recel.

L'article 1er, § 1, 4°, de la loi du 29 août 1919 sur les débits de boissons, frappant d'interdiction le receleur, fut adopté sans discussion (« la plupart de ces dispositions n'exigent aucun commentaire », dit l'Exposé des Motifs : *Pasinomie* 1919, p. 412, col. 1, au milieu. Voir aussi *Pasinomie* 1919, p. 416).

Cet article premier de la loi de 1919 énumère huit catégories de personnes qui ne peuvent tenir un débit de boissons; il y a d'abord les mauvais payeurs dont la déchéance est levée dès qu'ils ont acquitté les impôts dont ils sont redevables; il y a ensuite certaines personnes ayant eu maille à partir avec la justice; les criminels sans exception; tous ceux qui ont attenté à la moralité publique, c'est-à-dire : les séducteurs de filles mineures, les auteurs d'attentats à la pudeur ou de viol, les corrupteurs de la jeunesse et les proxénètes, ceux qui ont outragé publiquement les bonnes mœurs, les bigames, et même les époux adultères ainsi que les complices d'adultère; les receleurs; les tenanciers d'une maison de jeu; ceux qui ont été condamnés pour avoir débité des boissons spiritueuses; il y a enfin les tenanciers de maisons de débauche — même non condamnés — ainsi que les tenanciers de bureaux de placement.

Il est vrai que la loi du 31 décembre 1925 a sensiblement atténué la rigueur de ces interdictions, à la fois en ce qui concerne les receleurs et ceux qui ont attenté à la moralité publique; l'interdiction n'existe à leur égard que s'ils ont été condamnés à une amende de plus de 50 francs ou à une peine de prison non conditionnelle. Mais, commentant cette modification, M. l'avocat général Constant, de la Cour d'appel de Liège, écrit (*Régime de l'alcool*, n° 322) :

« Quand on songe à la facilité avec laquelle certains tribunaux accordent le bénéfice du sursis aux délinquants qui se présentent devant eux

2. Voor de drankslijter zou de sanctie niet in verhouding zijn tot het misdrijf, indien men bedenkt dat zij de veroordeelde een belangrijk financieel verlies kan berokkenen op de door hem voor de overneming van de handelszaak betaalde prijs.

3. Het is niet billijk dat de wet, die de heler—herbergier verbiedt nog een drankslijterij te exploiteren, niet hetzelfde verbod oplegt aan de dief.

* *

De bewijsvoering van de indiener van het voorstel is in de Commissie op verscheidene tegenwerpingen gestuit.

Sommige leden brachten allereerst in het midden dat de wetgever precies het sociaal gevaar van de heling heeft willen bestrijden.

In 1912 reeds, bij de bespreking in de Kamer van een alcohol-wet (waarvan talrijke artikelen in de wet van 1919 zijn opgenomen), stelde de h. Wauwermans voor, de wegens heling veroordeelde personen verbod op te leggen nog een drankslijterij te exploiteren.

Artikel 1, § 1, 4°, van de wet van 29 Augustus 1919 betreffende de slijterijen, waarbij de heler het recht wordt ontzegd om een drankslijterij te houden, werd zonder bespreking goedgekeurd (« het meerendeel der bepalingen van het ontwerp behoeven geen toelichting », leest men in de Memorie van Toelichting : *Pasinomie* 1919, blz. 412, kol. 1, in het midden. Zie ook *Pasinomie* 1919, blz. 416).

Dat eerste artikel van de wet van 1919 somt acht categorieën op van personen die geen drankslijterij mogen houden; allereerst de wanbetalers, voor wie het verbod wordt opgeheven zodra de nog door hen verschuldigde belastingen zijn gekweten; vervolgens bepaalde personen die het met het gerecht aan de stok hebben gehad; alle misdadigers zonder uitzondering; zij die de openbare zedelijkheid hebben gekrenkt, d.w.z. : de verleiders van minderjarige meisjes, de daders van aanslagen op de eerbaarheid of van verkrachting, de bedervers van de jeugd, de koppelaars, zij die in het openbaar de goede zeden hebben geschonden, de bigamisten en zelfs de overspelige echtgenoten alsook de medeplichtigen bij overspel; de helers; de exploitanten van een speelhuis; zij die wegens het schenken van geestrijke dranken zijn veroordeeld; en ten slotte de exploitanten van ontuchthuizen, zelfs indien zij niet werden veroordeeld, evenals de exploitanten van plaatsingskantoren.

Weliswaar heeft de wet van 31 December 1925 de gestrengheid van die verbodsbepalingen gevoelig verzacht zowel voor de helers als voor degenen die de openbare zedelijkheid hebben aangerand; het verbod treft hen slechts indien zij tot een boete van meer dan 50 frank of tot een niet voorwaardelijke gevangenisstraf zijn veroordeeld. Die wijziging commentarisch, schrijft advocaat-generaal Constant van het Hof van Beroep te Luik (*Régime de l'Alcool*, n° 322) :

« Wanneer men bedenkt hoe gemakkelijk sommige rechtbanken uitstel verlenen aan de overtreders die voor het eerst verschijnen, beseft

pour la première fois, ... on comprend mieux la portée considérable de cette réforme, qui rend presque illusoire l'interdiction comminée par le texte ancien. Aujourd'hui, seuls les chevaux de retour, les récidivistes ... seront exclus de la tenue des débits de boissons. C'est assez dire que la réforme est absolument contraire à l'esprit général de la loi de 1919, et qu'on subordonne définitivement son côté moral à des visées purement fiscales.»

* * *

Parmi ces « chevaux de retour », pour parler comme le savant avocat général, seuls les receleurs bénéficieraient de la proposition. Quelle que soit la condamnation prononcée, il serait au pouvoir du tribunal de laisser au condamné pour recel l'exploitation de son débit de boissons.

Convient-il d'amender la législation en ce sens ?

Plusieurs commissaires s'y sont déclarés opposés : le recel, dans le chef des cafetiers, doit être considéré comme un véritable délit professionnel, ce qui lui donne précisément son caractère de danger social.

Dès le XVme siècle, la sagesse des nations enseignait — s'il en faut croire Littré — que « les receleurs sont pires que les malfaiteurs ». En réalité, s'il n'y avait pas de receleurs, le métier de voleur deviendrait difficile. Autoriser le receleur à tenir cabaret, c'est favoriser son activité. Un receleur, condamné à une amende de plus de 50 francs, ou à une peine de prison non-conditionnelle, n'est ni un innocent distrait, ni un gentleman qu'il faut encourager à tenir un débit de boissons.

On se demande ce que l'auteur de la proposition appelle « un recel souvent anodin ».

Ce qui précède répond, au moins en partie, à l'argument — qui n'est convaincant qu'à première vue — tiré de la comparaison entre receleur et voleur.

* * *

La Commission a donc marqué son opposition à la proposition Lagae sur deux points essentiels : 1° latitude laissée au juge de prononcer ou non à l'égard du cabaretier receleur l'interdiction de tenir débit; 2° discrimination à ce sujet au profit des seuls receleurs.

* * *

Cependant plusieurs commissaires n'ont pas voulu s'en tenir à cette conclusion purement négative et ont tenu à examiner s'il n'y aurait pas lieu d'envisager certains adoucissements d'ensemble à l'article 1er de la loi de 1919.

La gravité d'une infraction n'est pas déterminée par la place que lui assignent le Code pénal et le tarif des peines prévues. Dans la réalité des faits, les circonstances peuvent lui enlever beaucoup de sa gravité : la peine d'un receleur qui, frappé de quelques centaines de francs d'amende ou d'un

men beter de grote betekenis van die hervorming die het verbod gesteld in de oude tekst, zo goed als denkbeeldig maakt. Voortaan zullen nog slechts de onverbeterlijke misdadigers, de recidivisten ... het verbod tot het houden van een drankslijterij oplopen. Dit toont duidelijk aan dat de hervorming absoluut in strijd is met de geest van de wet van 1919 en dat haar moreel aspect definitief aan zuiver fiscale doeleinden ondergeschikt wordt gemaakt.»

* * *

Van de misdadigers, bedoeld door de geleerde advocaat-generaal, zouden alleen de helers onder het voorstel vallen. Welke ook de uitgesproken veroordeling zij, de rechtbank zou de veroordeelde wegens heling verder zijn drankslijterij mogen laten exploiteren.

Past het de wetgeving in die zin te veranderen ?

Verscheidene commissieleden staan er vijandig tegenover : de heling bij caféhouders moet als een werkelijk beroepsmisdrijf worden beschouwd, waardoor zij precies het karakter van een sociaal gevaar krijgt.

Reeds in de XV^{de} eeuw leerde de volkswijsheid, indien men Littré mag geloven, dat de helers erger zijn dan de dieven. Eigenlijk zou het beroep van dief moeilijk worden zonder het bestaan van helers. Mag een heler een drankslijterij houden, dan bevordert men zijn activiteit. Een heler die veroordeeld is tot een boete van meer dan 50 frank of tot een niet voorwaardelijke straf, is noch een verstrooid onschuldige, noch een gentleman die tot het houden van een drankgelegenheid aangemoedigd moet worden.

Men kan zich afvragen wat de indiener van het voorstel bedoelt met « een vaak onbeduidende heling ».

Wat voorafgaat, geldt, voor een deel althans, als antwoord op het argument geput uit de vergelijking tussen de heler en de dief, een argument dat trouwens slechts op het eerste gezicht overtuigend is.

* * *

De Commissie is op twee essentiële punten tegen het voorstel Lagae gekant : 1° vrijheid voor de rechter ten aanzien van de herbergier al dan niet het verbod tot het houden van een drankslijterij uit te spreken; 2° discriminatie uitsluitend ten voordele van de helers.

* * *

Evenwel hebben verscheidene commissieleden niet bij dit louter negatieve gevolgtrekking willen blijven; zij hebben nagegaan of niet bepaalde verzachtingen van algemene aard in het eerste artikel van de wet van 1919 kunnen worden aangebracht.

De ernst van overtreding wordt niet bepaald door de plaats welke het Strafwetboek haar aanwijst, noch door het tarief van de gestelde straffen. De omstandigheden waarin de feiten zich hebben voorgedaan, kunnen veel van de zwaarte van het misdrijf wegnemen : de straf van een heler die

emprisonnement de quelques jours, n'a pu bénéficier du sursis par suite d'une condamnation antérieure pour infraction à la police de roulage, ne devrait pas être aggravée par la fermeture obligatoire du débit de boissons.

Dans cette mesure, la proposition Lagae, bien que la Commission ne l'adopte pas, peut servir de point de départ, si les modifications prévues ne sont pas limitées au recel.

Des considérations analogues à celles qu'a fait valoir l'auteur de la proposition peuvent conduire à un assouplissement des dispositions imposant la fermeture du débit en cas d'atteinte à la moralité : ainsi le délit d'adultère, souvent encore puni d'amendes élevées ou de prison, ne devrait pas entraîner *ipso facto* l'interdiction de tenir un débit de boissons.

Il n'y a pas lieu en tout cas de s'en remettre au tribunal en ce qui concerne cette interdiction.

Certains membres ont donc proposé un texte nouveau en remplacement de celui de la proposition.

Le nouveau texte a été voté par 11 voix et 3 abstentions.

Le présent rapport a été adopté à l'unanimité.

Le Rapporteur,
J.-E. VANDERVELDE.

Le Président,
H. ROLIN.

* * *

TEXTE PRÉSENTÉ PAR LA COMMISSION.

ARTICLE UNIQUE.

Les modifications suivantes sont apportées aux dispositions légales concernant les débits de boissons fermentées, coordonnées par l'arrêté royal du 3 avril 1953 :

§ 1er - Les 3° et 4° de l'article 1er sont remplacés par le texte ci-après :

« 3° Ceux qui ont été condamnés pour une des infractions prévues aux Chapitres IV, V, VI, VII et VIII du Titre VII du Livre II du Code pénal, soit deux fois, soit une seule fois à une peine d'emprisonnement principal de plus d'un mois;

» 4° Ceux qui ont été condamnés pour recel, soit deux fois, soit une seule fois à une peine d'emprisonnement principal de plus d'un mois. »

§ 2. - Le § 5 de l'article 4 est abrogé.

enkele honderden franks boete of een gevangenisstraf van enkele dagen heeft opgelopen en geen uitstel heeft gekregen uit hoofde van een vroegere veroordeling wegens overtreding van de verkeersvoorschriften, moet niet verzwaard worden door de verplichte sluiting van de dranksluiterij.

Het wetsvoorstel Lagae kan, hoewel door de Commissie niet goedgekeurd, als uitgangspunt dienen op voorwaarde dat de wijzigingen niet tot de heling beperkt blijven.

Overwegingen als die aangevoerd door de indiener van het voorstel kunnen leiden tot een versoepeling van de bepalingen welke de sluiting van de drankgelegenheden tot gevolg hebben in geval van aanslag op de eerbaarheid : aldus zou het misdrijf van overspel, dat nog dikwijls met hoge boeten of met gevangenisstraf wordt gestraft, niet *ipso facto* het verbod tot het houden van een drankgelegenheden tot gevolg moeten hebben.

Er bestaat in elk geval geen aanleiding toe de rechtbank te laten beslissen over het verbod.

Sommige leden hebben een nieuwe tekst ter vervanging van het voorstel ingediend.

De nieuwe tekst is met 11 stemmen bij 3 onthoudingen goedgekeurd.

Dit verslag is eenparig goedgekeurd.

De Verslaggever,
J.-E. VANDERVELDE.

De Voorzitter,
H. ROLIN.

* * *

TEKST VOORGEDRAGEN DOOR DE COMMISSIE.

ENIG ARTIKEL.

Onderstaande wijzigingen worden aangebracht in de wettelijke bepalingen betreffende de sluiterijen van gegiste dranken, samengeordend bij koninklijk besluit van 3 April 1953 :

§ 1. - Artikel 1, 3° en 4°, wordt vervangen als volgt :

« 3° Zij die, wegens een van de misdrijven, omschreven in de Hoofdstukken IV, V, VI, VII en VIII van Titel VII van Boek II van het Wetboek van Strafrecht, hetzij tweemaal, hetzij eenmaal tot een hoofdgevangenisstraf van meer dan één maand veroordeeld zijn;

« 4° Zij die wegens heling, hetzij tweemaal, hetzij eenmaal tot een hoofdgevangenisstraf van meer dan een maand zijn veroordeeld. »

§ 2. - § 5 van artikel 4 wordt opgeheven.